

Kiss Anita

Ukrajnai menekültek nyelvi akadálymentesítésének lehetőségei Magyarországon¹

1. Bevezetés

A 2022-ben kitört orosz-ukrán háború következtében több százezer ukrán állampolgár kényszerült elhagyni otthonát, és közülük sokan Magyarországon kerestek menedéket. A menekültek érkezése nemcsak humanitárius, hanem társadalmi és nyelvi kihívásokat is felvetett, különösen azokon a településeken, amelyek közvetlenül érintettek voltak a befogadásban.

Az itt bemutatott kutatás célja annak vizsgálata, hogy megjelenik-e az ukrán nyelv a hivatalos és a szolgáltatói szférában Nyíregyházán és Kisvárdán, és ha igen, milyen mértékben segíti elő az érintett közösség tájékozódását, valamint integrációját. A felmérés egyrészt a nyelvi tájkép vizsgálatának módszerét alkalmazza, amely a vizuálisan megjelenő feliratok és információk anyagok elemzésére összpontosít, másrészt egyéni és fókuszcsoportos interjúk segítségével készül.

A nyelvi akadálymentesítés kérdése különösen fontos a menekültválságok idején, amikor az idegen nyelvi környezetben való eligazodás alapvetően befolyásolja a mindennapi életet, az egészségügyi ellátáshoz, oktatáshoz vagy adminisztratív ügyintézéshez való hozzáférést. A többnyelvű nyilvános kommunikáció nemcsak a hatékony információközlést szolgálja, hanem a társadalmi befogadás eszközeként is működik. Az Európai Unió kiemelten kezeli a nyelvi sokszínűség védelmét, ezt példázza a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartájának² elfogadása. Emellett a határon átnyúló gazdasági együttműködések sikeressége is nagymértékben függ a többnyelvű kommunikációtól. A tanulmány

¹ A tanulmány a HUSKROUA/23/S/3.1/011 „Határon átnyúló nyelvi akadálymentesítés a közéletben” című projekt keretein belül készült.

² <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/142/sustainable-transport-in-the-european-union>

betekintést kíván nyújtani abba is, hogyan jelenik meg a nyelvi sokszínűség egy olyan régióban, ahol a többnyelvű nyilvános kommunikáció általánosan kevésbé jellemző.

2. Az ukránok helyzete Magyarországon a háború előtt és után

A 2011-es népszámlálás alapján az ukránok a hetedik legnépesebb csoportot alkotják a 13 magyarországi történelmi nemzeti kisebbség közül a romák, a németek, a szlovákok, a románok és a horvátok után. A census szerint 7 396 fő vallotta magát ukránnak, akiknek körülbelül 60%-a magyar állampolgársággal is rendelkezett.^{3,4} Magyarországon az ukránok többsége Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében él, főleg Nyíregyházán, Kisvárdán és Fehérgyarmaton. Az itt élő ukrán közösség 1991 óta rendszeresen szervez programokat, amelyek segítenek megőrizni hagyományait. Ilyenek például a különböző közösségi rendezvények és nyelvi táborok szervezése, újságok és kiadványok megjelenítése, emlékhelyek létrehozása, vasárnapi iskola, ifjúsági táncsoport, kórus, könyvtár és néprajzi gyűjtemény működtetése (Stefuca, 2020, 228. o.).

Az orosz–ukrán háború következtében Magyarország jelentős számú ukrán menekültet fogadott be. 2022 februárjától 2023 októberéig az ENSZ Menekültügyi Főbizottsága becslése alapján körülbelül hárommillióan lépték át az ukrán–magyar határt, de ezeknek az embereknek a többsége nem töltött sok időt Magyarországon, hanem tovább utazott Nyugat-Európa felé vagy még távolabbi országokba. 2023 októberében 35 000 menedékes státusszal rendelkező ukrainai menekült tartózkodott Magyarországon, és ebbe nem tartoznak bele az ukrán–magyar kettős állampolgárok (vö. UNHCR, 2023; Bernát–Tomka, 2024, 355. o.), 2025-re pedig 39 580-ra emelkedett az ideiglenes védelmi státusszal rendelkező ukrán állampolgárok száma⁵.

A háború kitörése után a magyar határ menti településeken (Záhonyban, Beregszászban, Barabásban, Lónyában és Tiszabecsen), valamint Budapesten a humanitárius és civil szervezetek elkezdték a segítségnyújtást (Tóth, 2023, 2. o.). 2023 nyarán kérdőíves kutatást végeztek az ukrán menekültek szükségletfelméréséről. A vizsgálat során többek között kiderült, hogy a megkérdezettek többsége (59%) számára a munkakeresést, az egészségügyi ellátáshoz vagy más szolgáltatáshoz való hozzáférést a magyar nyelvtudás hiánya nehezíti vagy akadályozza (Bernát–Tomka, 2024, 365–368. o.). A nyelvi problémák megoldása érdekében a menekültek Magyarországon ingyenes magyar

³ Ukrajna Magyarországi Nagykövetsége, 2022.

⁴ Csordás Gábor (összeáll.): 2011. évi népszámlálás. 9. Nemzetiségi adatok. Budapest: Központi Statisztikai Hivatal, 2014: 157–165. o.

⁵ Magyar Nemzet: <https://magyarnemzet.hu/kulfold/2025/04/ukran-vedelem-eu>

nyelvoktatásban részesülhetnek, továbbá a fiatalok számára lehetővé tették, hogy becsatlakozzanak a magyarországi oktatásba (Tóth, 2023, 4. o.). Emellett egy 147 ukrajnai menekült bevonásával készült felmérés rávilágított arra, hogy vannak Magyarországon olyan színterek, ahol használható az ukrán nyelv, például egyes munkahelyeken, templomban, valamint olyan hivatalokban, ahol foglalkoztatnak ukrán nyelven beszélő tolmácsokat. Ami az adatközlők magyar nyelvtudását illeti, a kutatásban részt vevők 44%-a azt válaszolta, hogy beszél valamilyen szinten a magyart, 24%-a pedig próbál kommunikálni azon a nyelven. Azok a válaszadók, akik nem beszélnek magyarul, a nyelvi problémák megoldása érdekében tolmács segítségét veszik igénybe, esetleg különböző fordítóprogramokat használnak, valamint néhány egyszerűbb kifejezéssel próbálják megértetni magukat (Gazdag, 2024, 38–40. o.). Egy másik kutatásból, amelyet 2022 augusztusában végeztek a menekültek letelepedési szándékairól, kiderült, hogy a megkérdezett 538 adatközlőnek a fele a közeljövőben Magyarországon tervez maradni, egy szeptemberi felmérésben pedig 512 megkérdezettből már 79% nyilatkozott ugyanígy (Tóth, 2023, 5. o.).

A menekültválság nyomán egyre több kutatás vizsgálja, hogyan boldogulnak az Ukrajnából érkezők Magyarországon, különös tekintettel az integrációjukat támogató vagy éppen akadályozó tényezőkre. A szakirodalomban megjelenő felmérések sokféle szempontból közelítik meg ezt a kérdést, például a lakhatás, a munkaerőpiac, az oktatás vagy a társadalmi befogadás területén. Jelen kutatásban pedig egy eddig még kevésbé feltárt aspektusra, a nyelvi tájképre koncentrálok, amely során azt vizsgálom, hogy Nyíregyházán és Kisvárdán a vizuális és online kommunikáció milyen mértékben segíti az ukrán menekültek tájékozódását és boldogulását.

3. A nyelvi tájkép kutatása

A nyelvi tájkép fogalmát eredetileg a két- vagy többnyelvű városi tér vizsgálatára vezették be. Elsősorban a nyilvános terekben megjelenő írott nyelvi jeleket, például a közúti jelzőtáblákat, a hirdetőtáblákat, az utcaneveket, a helyneveket, a kereskedelmi egységek jelzéseit és a kormányzati épületek nyilvános feliratait elemzi. A nyelvhasználat vizuális reprezentációja nemcsak nyelvi, hanem társadalmi, politikai és kulturális jelentéssel is bír, mivel tükrözheti a különböző nyelvek közötti hierarchiát, társadalmi viszonyokat, ideológiai törekvéseket és identitásokat is (Landry–Bourhis, 1997, 25. o.). Egy adott nyelv megjelenése egy táblán utalhat arra a közösségre, ahol azt használják (például egy adott országra), vagy olyan jelentést is hordozhat, ami nem kapcsolódik közvetlenül a helyhez, például egy adott életstílust vagy kulturális értéket képvisel. Így egy angol nyelvű felirat nem feltétlenül jelenti azt, hogy angolul beszélők élnek ott, hanem inkább a nemzetköziséget vagy a külföldi kultúrákhoz való viszonyt jelezheti (Scollon–Scollon, 2003, 2. o.). Az itt bemutatott kutatás sem a feliratok nyelvi közösséghez

való közvetlen kapcsolódását hangsúlyozza, hanem azok szimbolikus és funkcionális jelentését vizsgálja. Magyarországon ugyanis nem él jelentős számú ukrán ajkú állandó lakosság, ennek ellenére a közelmúlt eseményei – az Ukrajnában zajló háború – következtében egyre gyakrabban találkozhatunk ukrán nyelvű feliratokkal, amelyek nem a helyi ukrán közösség jelenlétét tükrözik, hanem sokkal inkább a segítségnyújtás és az eligazodás szándékát.

A nyelvi tájképkutatások az elmúlt két évtizedben jelentős mértékben kibővültek, és több irányból is újraértelmeződtek. A többnyelvűség felől közelítve a témát a nyelvi tájkép nemcsak a különböző nyelvek megjelenítéséről szól, hanem a nyelvek láthatóságáról, sorrendiségéről és vizuális dominanciájáról is, amely a nyelvpolitika és az identitásformálás eszköze lehet. A feliratok mögött meghúzódó döntések gyakran hatalmi és társadalmi viszonyokat közvetítenek (vö. Backhaus, 2007; Shohamy–Gorter, 2009).

A nyelvi tájkép vizsgálható még úgy is mint multimodális és dinamikus tér, amely a nyelven kívül figyelembe veszi a képi, tipográfiai, elrendezési elemeket is, valamint figyelemmel kíséri a nyelvi tájkép változását. A nyelvi és vizuális elemek összekapcsolódása által kifejeződhetnek a különböző közösségek kulturális értékei, társadalmi szabályai és szokásai (Gendelman–Aiello, 2010, 259. o.).

Újabban pedig a digitális média térhódításával elkezdődött a virtuális terek nyelvi tájképének a vizsgálata is, ide sorolhatók például a közösségi oldalak, mobilalkalmazások vagy városi kijelzők. A digitális nyelvi tájkép a kibertér vizuálisan megjelenített nyelvi sokféleségének összefüggő rendszere, amely tükrözi a globális nyelvhasználatot, hatalmi viszonyokat és identitásokat. A digitális térben a nyelvhasználat gyorsabban változik, globálisabb, és sokkal személyesebb vagy közösségibb lehet, mint a fizikai nyelvi tájképben. Ez a kutatási irány abból indul ki, hogy a honlapok, közösségi oldalak, applikációk szintén a nyelvi reprezentáció terepei. Honlapok esetében különösen érdekes a nyelvi elérhetőség, a nyelvválasztás lehetősége, illetve a kisebbségi nyelvek megjelenésének aránya (Ivkovic–Lotherington, 2009, 19. o.). Egy ide kapcsolódó tanulmány a honlapok vizsgálatának fontosságára hívja fel a figyelmet, különös tekintettel azok főoldalainak elemzésére, mivel az olvasó ezzel a felülettel találkozik először, amikor felkeres egy oldalt. Az ott megjelenő tartalmak fontos szerepet játszanak az információk befogadásában, valamint a böngészés, eligazodás megkönnyítésében. A főoldalon kaphatunk tájékoztatást arról is, hogy az adott honlapon van-e lehetőség a különböző nyelvek közötti váltásra. Az ide vonatkozó kutatásban határon túli területek (szlovákiai, erdélyi, kárpátaljai, vajdasági, horvátországi) magyarlakta településeinek honlapjait elemezték a nyelvi akadálymentesség szempontjából. A nyelvi akadálymentesség szűkebb értelemben azt jelenti, hogy többnyelvű környezetben, például a határon túli magyarlakta

települések hivatalos honlapjain legyen elérhető a magyar nyelv mint választható lehetőség (Tóth, 2018, 55. o.).

4. Nyelvi tájképkutatások Magyarországon

A nyelvi tájkép kutatása Magyarországon az elmúlt másfél-két évtizedben egyre népszerűbbé vált. Ezek a vizsgálatok segítenek megérteni, hogyan jelennek meg a különböző nyelvek a közterületeken. A kutatások elsősorban a többnyelvű környezetekre, a kisebbségi közösségek vizuális nyelvhasználatára és a nyelvi ideológiák térbeli megjelenésére koncentrálnak.

Hódmezővásárhely belvárosának nyelvi tájképe azt mutatja, hogy az idegen nyelvek elsősorban az üzletek és szolgáltatások neveiben jelennek meg. Idegen nyelvű, információs funkciójú feliratok viszont ritkábban fordulnak elő, és többnyire csak néhány helyszínen, főként hotelekben, múzeumokban és bankokban találhatók. Bár a városban élnek kisebbségi csoportok is, a közterületi feliratok nem tartalmaznak kisebbségi nyelveket (Galgóczi-Deutsch, 2012, 234–236. o.).

Kecskemét nyelvi tájképének vizsgálata azt mutatja, hogy a városban gyakoriak az egynyelvű angol, ritkábban pedig a latin és olasz feliratok. Emellett számos két- vagy többnyelvű felirat is megfigyelhető (magyar–angol, magyar–német, illetve ezek hármas kombinációi), amelyeken a nyelvek aránya változó: olykor egyforma hangsúllyal jelennek meg, máskor a magyar dominál, és előfordul az is, hogy a kiegészítő információk már csak magyarul olvashatók (Kozmács, 2018, 224. o.).

Hévíz nyelvi tájképében az idegen nyelvek, főként a német, az orosz és az angol, használata a hivatalos feliratokon egyelőre csak szórványosan figyelhető meg. Az orosz nyelv ugyanakkor egyre erőteljesebben van jelen, mind önálló feliratokban, mind többnyelvű táblák részeként (Bátyi, 2014, 26–28. o.).

A magyar–szlovák határtérség vendéglátóhelyeinek nyelvhasználatát vizsgáló kutatás szerint a magyar nyelv Szlovákiában, a szlovák pedig Magyarországon alig jelenik meg a turisztikai feliratokon. A szolgáltatók ritkán használják a szomszédos ország nyelvét, és többnyire angolul kommunikálnak a vendégekkel (Hires-László-Horzsá-Letenyei, 2020, 29–30. o.).

A magyarországi nyelvi tájképkutatások szerint az idegen nyelvek használata elsősorban a turizmushoz és a kereskedelemhez kapcsolódik, leggyakrabban az angol, a német és az orosz jelenik meg a feliratokon. A határ menti térségekben, ahol a szomszédos nyelvek, például a szlovák, vizuális jelenléte gyenge, gyakran az angol tölti be a közvetítőnyelv szerepét. A bemutatott kutatások rávilágítanak, hogy a nyelvi tájkép szorosan összefügg a gazdasági és turisztikai folyamatokkal. Jelen tanulmány célja, hogy e megközelítést követve feltárja az ukrán nyelv megjelenését Nyíregyházán és Kisvárdán, különös tekintettel a hivatalos intézmények és a vendéglátóhelyek nyelvhasználatára.

5. A kutatás módszere

A nyelvi tájképkutatás végezhető kvalitatív és kvantitatív módszerekkel egyaránt. Egyes kutatók a kvalitatív megközelítést választották, például Malinowski (2009, 107–125. o.) interjúkat készített koreai üzlettulajdonosokkal az áruház jelzéseinek értelmezésére annak érdekében, hogy információt szerezzen a szerzőség kérdéseiről, valamint a koreai és az angol nyelv használatáról. Más kutatók pedig szándékosan ötvözik a különböző módszereket, például Mitchell (2010, 168–186. o.) egy újságcikk diskurzuselemzését az utcán beszélt nyelvek és a jelzések mennyiségi vizsgálatával ötvözte.

Kutatásom során kvalitatív és kvantitatív módszereket is használtam. A kvalitatív adatgyűjtés eszközeként félig strukturált interjúkat készítettem, míg a kvantitatív vizsgálathoz honlapelemzést végeztem, amelyet egy online kérdőív (Google Űrlap) segítségével dokumentáltam és értékeltem.

A félig strukturált interjúk során különböző intézmények dolgozóival és vezetőivel, valamint vállalkozókkal folytattam beszélgetést Nyíregyházán és Kisvárdán. A két városban összesen 13 interjút készítettem, amelyekről engedéllyel hangfelvétel készült. Az interjúkon arra kerestem a választ, hogy a megkérdezettek fontosnak tartják-e a többnyelvűséget, motiváltak-e abban, hogy étlapjaikat és tájékoztató felirataikat több nyelven is elérhetővé tegyék, valamint foglalkoztatnak-e több nyelven beszélő munkatársakat. A beszélgetések arra is kiterjedtek, hogy az adatközlők szerint mennyire van jelen az ukrán nyelv a szolgáltatásokban. Továbbá van-e igény az egyes tájékoztató feliratok, információk, esetleg honlapok tartalmának ukrán nyelvre való lefordítására. A kutatás során bemutatott interjúrészletek átiratában szereplő rövidítések a következők: TM = terepmunkás, AK = adatközlő. A tanulmányba beemelt interjúrészletek végén zárójelben feltüntettem a település nevét, ahol az interjú készült, az adatközlő nemét, valamint azt, hogy a válaszadó intézményi képviselő-e vagy vállalkozó.

A kutatás másik módszere a honlapelemzés volt, amely során magyarországi intézmények és vállalkozások honlapjait vizsgáltam meg annak kiderítésére, hogy biztosítanak-e ukrán nyelvű tájékoztatást a menekültek számára. A vizsgálat alapját egy előre összeállított kérdőív képezte, amelyet Google Űrlap formájában hoztam létre, így biztosítva az egységes adatgyűjtést és a könnyű összehasonlíthatóságot. Az űrlap elsősorban arra irányult, hogy rögzítse a honlapok strukturális jellemzőit, a többnyelvűség megjelenését, valamint az esetleges ukrán nyelvű tartalmak elérhetőségét. A kitöltés során minden vizsgált oldal esetében azonos szempontok szerint történt a rögzítés: például volt-e nyelvválasztó menü, milyen nyelvek érhetőek el, megjelenik-e külön ukrán nyelvű felület, illetve tartalmaz-e a honlap ukrán nyelvű dokumentumokat vagy tájékoztató anyagokat. A módszer lehetővé tette, hogy objektív, számszerűsíthető

adatokat gyűjtsek a honlapok nyelvi elérhetőségéről, ugyanakkor a megjegyzésmezők segítségével kvalitatív megfigyelések is rögzíthetők voltak. Az adatgyűjtés a hozzáférhető, nyilvános weboldalakra korlátozódott, így a vizsgálat az intézményi kommunikáció aktuálisan látható és ténylegesen működő felületére fókuszált. A módszer előnye, hogy jól kiegészíti az interjúk eredményeit azáltal, hogy empirikus képet ad a digitális tér többnyelvűségéről. A honlapelemzés lehetőséget nyújtott a nyelvi akadálymentesítés online gyakorlatának részletes feltérképezésére, valamint arra, hogy a hivatalos és szolgáltatói szféra mennyiben reagál a menekültek nyelvi szükségleteire.

6. Kutatási kérdések

1. Megjelenik-e a többnyelvűség, különösen az ukrán nyelv, Nyíregyháza és Kisvárdai hivatalos intézményeinek és vendéglátóegységeinek honlapjain?
2. Milyen nyelvi akadálymentesítési gyakorlatok figyelhetők meg az ukrán menekültek számára Nyíregyházán és Kisvárdán?
3. Milyen nyelvi stratégiákat használnak a vendéglátásban dolgozók az ukrán vendégek kiszolgálása során?
4. Megfigyelhetők-e eltérések Kisvárdai és Nyíregyháza nyelvi tájképében az ukrán nyelv megjelenése szempontjából, és milyen javaslatok tehetők a nyelvi akadálymentesítés további fejlesztésére?

7. Eredmények

A vizsgálat során összesen 101 weboldalt elemeztem Nyíregyházáról és Kisvárdáról. Nyíregyházán 73 honlap szerepelt a mintában – ebből 48 hivatalos intézményhez, 24 pedig vállalkozáshoz tartozott. Kisvárdán 28 oldal került elemzésre (13 intézményi és 15 vállalkozói), ám egyik hivatalos oldalon sem volt elérhető nyelvváltási lehetőség, míg Nyíregyházán hét esetben ez biztosított volt. Az angol nyelv minden olyan honlapon elérhető volt, ahol lehetőség nyílt nyelvi váltásra, az ukrán pedig csak két intézmény honlapján volt választható funkció. Az egyik ilyen intézmény Ukrajna Nyíregyházi Konzulátusa volt, ahová a terepmunka során személyesen is ellátogattam. Az ott folytatott beszélgetésből kiderült, hogy az ukrán anyanyelvűek Magyarországon leginkább a hivatalos ügyintézés során szembesülnek nyelvi akadályokkal, mivel azokat nyilvánvalóan magyarul kell intézni, az angol mint közvetítő nyelv pedig nem minden helyzetben használható, és sok esetben magyar nyelvtudás hiányában az ukrán anyanyelvűeknek tolmácsra van szükségük. Ugyanakkor az is kiderült, hogy az egészségügyben kedvezőbb a helyzet, nemcsak Nyíregyházán, hanem Kisvárdán is, mivel sok Kárpátaljáról áttelepült orvos és egészségügyi dolgozó segíti a nyelvi akadályok áthidalását. Az interjúk során mind Nyíregyházán, mind Kisvárdán több adatközlő nyilatkozata is ezt igazolta.

1. *TM: Hallott-e olyan esetről, amikor ukrán anyanyelvűek a nyelvi problémáikról meséltek?*

AK: Igen, előfordul, de tulajdonképpen, ha ügyintézésről van szó, itt senki nem köteles ukránul vagy angolul is beszélni, mert az ügyintézés magyarul történik. Az egészségügyben itt könnyebb szokott lenni a helyzet, mert például a nyíregyházi kórházban egy csomó Kárpátaljáról áttelepült orvos, vagy más egyéni munkatárs dolgozik, és ha van egy ukrán beteg, aki nem beszél magyarul, akkor felkeresik azt a munkatársat, hogy segítsen tolmácsolni. (Nyíregyháza, férfi, intézményi képviselő).

2. *TM: Itt körülbelül hányan dolgoznak, akik tudnak ukránul (is)?*

AK: Szerintem ilyen 50–60 fő körül van, akik ukránul beszélnek.

TM: Akkor olyan probléma nem szokott felmerülni, hogy bejön egy beteg, aki nem tud magyarul, és akkor hirtelen nincs senki, aki tudna vele kommunikálni?

AK: Biztos, hogy nincs. Mindig van bent kolléga, aki Ukrajnából jött át, és beszél ukránul, vagy telefonon keresztül, vagy a konzulátus segít. Mindig megoldjuk valahogy. (Kisvárdai, férfi, intézményi képviselő).

Az oktatás terén is számos lehetőség nyílik az ukránok számára mindkét városban. Kisvárdán működik egy nemzetiségi iskola, amely anyanyelvi oktatást biztosít az ukrán diákoknak, miközben magyarul is tanulnak.

3. *TM: Mióta működik ez az iskola ukrán nemzetiségi iskolaként?*

AK: 2016-ban kerültek ide először ukrán gyerekek, akkor még csak elenyésző számban, ugye akkor indult az Akadémia, aztán szépen feltöltődött. Jöttek például Kárpátaljáról, főleg a Munkácsi járásból, a Beregszászi járásból, Ungvárról.

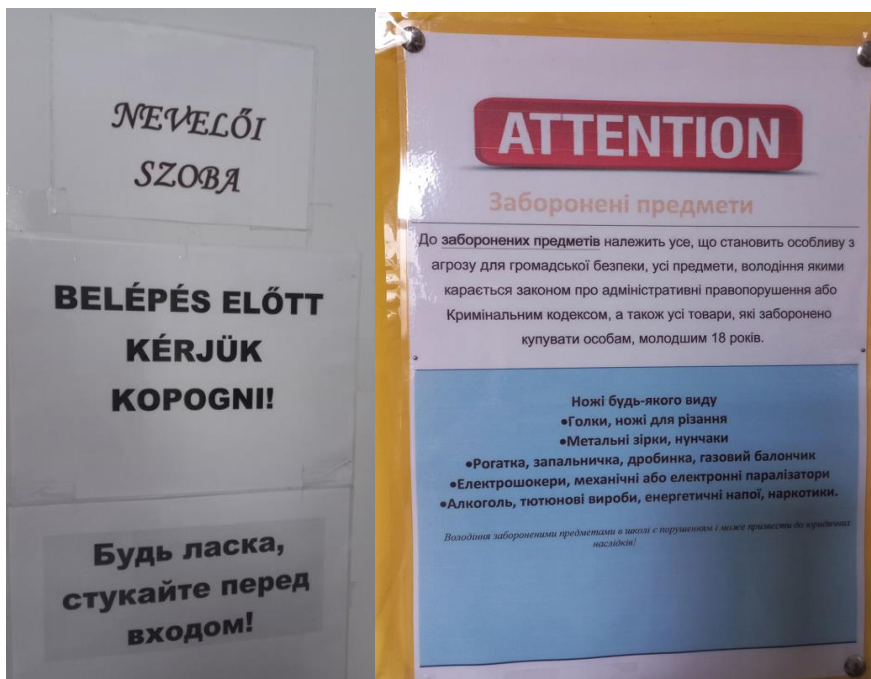
TM: Hogyan tudnak boldogulni itt a gyerekek? Milyen nyelveken tudnak?

AK: Amikor idekerülnek, akkor ugye nem tudnak, csak az ukrán nyelvet, és magas szinten állnak viszont angol nyelvből. Tehát angolul tudnak.

TM: Motiváltak a magyartanulásban?

AK: Igen, és rá is vannak kényszerítve, hogy csak magyarul beszéljenek. Tehát az edzés alkalmával is magyarul kényszerülnek beszélni. Mert az edző magyar. Meg van korosztály, aki fogékonyabb sokkal. És tényleg, ahogy az előbb is mondtuk, hogy minél korábban kerülnek ide, annál jobban tudnak haladni, és annál jobb a tanulmányi eredményük is. Vannak ilyen külön menedékes óráink is, és ott csoportokba vannak beosztva, és akkor kimondottan ott tanítottuk őket magyarul. (Kisvárdai, nő, intézményi képviselő).

Az iskola honlapja csak magyarul elérhető, de az épületben már találhatóak többnyelvű feliratok, például magyar, ukrán és angol nyelven (1. kép).

1. kép. Egy kisvárdai iskola többnyelvű feliratai

Forrás: Saját felvétel

Egy nyíregyházi adatközlő nyilatkozatából az is kiderült, aki szintén részt vett az Ukrajnából menekültek segítségnyújtásában, hogy az ukrán gyermekeket óvodákba, általános és középiskolákba vették fel, ahol folytathatták tanulmányaikat, valamint magyarul tanulhattak. Továbbá gyermekek és felnőttek számára egyaránt elérhetők magyar nyelvoktatási programok Kisvárdán és Nyíregyházán is, segítve ezzel az integrációjukat és a mindennapi életben való boldogulásukat. Ezek a kezdeményezések kulcsfontosságúak az ukrán közösség beilleszkedésében és jövőbeni lehetőségeik megalapozásában.

A vállalkozások weboldalain összességében kedvezőbb volt a helyzet a többnyelvűség szempontjából. A legtöbb esetben már a kezdőlapon megjelent a nyelvválasztás lehetősége, ikon vagy menüpont formájában. Kisvárdán a vizsgált 15 vállalkozás közül öt kínált többnyelvű felületet: egy oldal teljes egészében elérhető volt angolul és más idegen nyelveken, négy pedig csak részben tartalmazott fordítást, egy esetben pedig ukrán nyelvű információk is megjelentek. Nyíregyházán a 25 vizsgált vállalkozás közül 14 biztosított nyelvválasztási lehetőséget. Közülük kilenc honlap teljes tartalma elérhető volt több nyelven, öt csak részleges fordítást tartalmazott, négyen egyetlen idegen nyelvű tájékoztató oldalt közöltek, két esetben csupán az étlapot fordították le, és egy honlapon

Google Fordítót alkalmaztak, amely azonban nem működött megfelelően. Az ukrán nyelv három weboldalon jelent meg.

1. táblázat. Hivatalos intézmények és vállalkozások honlapjának többnyelvűsége

Van-e lehetőség nyelvek közötti váltásra?	Hivatalos intézmény		Vállalkozás	
	igen	nem	igen	nem
Kisvárd	0 (0%)	13 (21%)	5 (13%)	10 (25%)
Nyíregyháza	7 (12%)	41 (67%)	14 (35%)	11 (27%)
Összesen	61 (100%)		40 (100%)	

Forrás: Saját szerkesztés

A megfigyelésből származó adatok azt mutatják, hogy bár Kisvárd vizuális nyelvi tájképe többnyire egynyelvű, azaz a különböző intézmények, vendéglátóhelyek honlapjai döntően csak magyar nyelven jelenítik meg az információkat, a mindennapi szóbeli kommunikációban gyakran használható az ukrán nyelv. Az interjúbeszélgetések során, amelyeket helyi vállalkozások és intézmények vezetőivel folytattam, kiderült, hogy számos vendéglátóegységben és intézményben dolgoznak Ukrajnából származó alkalmazottak, akik aktívan használják az ukránt a munkavégzés során. Ennek köszönhetően a városban jelen van egy informális többnyelvűség, amely elsősorban a személyes interakciókban nyilvánul meg. Az alábbi interjúrészlet egy kisvárdai vállalkozóval folytatott beszélgetésből való, aki éttermet és panziót üzemeltet. Az adatközlő fontosnak tartja a többnyelvűséget, és foglalkoztat olyan dolgozót, aki beszél ukránul.

4. TM: A panzióban vannak elhelyezve többnyelvű tájékoztató feliratok?

AK: Igen. Ott is 4 nyelven van minden nekünk. Nem minden azért, biztos vannak olyanok, amelyek nincsenek minden nyelvre lefordítva a tájékoztatóban. De a fő dolgokat a kolléganő lefordítja. A kolléganő Kárpátaljáról van, és ha kell, akkor fordít. (Kisvárd, férfi, vállalkozó).

Hasonló tapasztalatokról számolt be egy másik kávézó tulajdonosa is. Elmondása szerint az ukrán vendégek többsége beszél magyarul, de a szálláshelyre érkezők között akadnak, akik csak ukránul tudnak. Ilyenkor fordítóprogramokat használnak, vagy angolul próbálnak kommunikálni. Hozzátette, nagy segítséget jelent, hogy a kávézó két munkatársa is beszél ukránul, ami jelentősen megkönnyíti a kommunikációt.

5. *TM: Mit tapasztal, mennyire tudnak magyarul az itt megforduló ukrán nemzetiségűek? Vannak-e olyanok, akik egyáltalán nem beszélnek magyarul, és emiatt problémába ütköznek.*

AK: Általában a kávézó vendégei beszélnek magyarul, azt tapasztaltuk, de a szálláshelyre nyilván messzebből is érkeznek, ahol már nem beszélnek magyarul csak ukránul. Olyan esetben vagy fordítóba írjuk be, vagy azért beszélnek fiatalabbak angolul, úgyhogy úgy szoktuk megoldani a dolgot. De nyilvánvalóan, ha van egy olyan kollega, mint ami nekünk is van itt. Hál' Istennek, két kollégánk is beszél ukránul. (Kisvárdai, nő, vállalkozó).

Nyíregyházán is felkerestem egy kávézó és egy vendéglő tulajdonosát, akikkel szintén a többnyelvűségről beszélgettem. Az adatközlők nem tartották fontosnak, hogy az étlapon vagy a tájékoztatókban megjelenjen az ukrán nyelv, mivel a külföldről érkező vendégekkel általában angolul kommunikálnak. Tapasztalataik alapján nincs számottevő, kizárólag ukránul beszélő látogatói kör, ami indokoltá tenné az ukrán nyelv vizuális megjelenítését. Ugyanakkor a vendéglő tulajdonosa szerint fontos, hogy az ott dolgozó kollégák több nyelven is beszéljenek, és kiemelte, hogy az egyik alkalmazottja a magyar mellett angolul és ukránul is tud.

A kutatás során helyi intézmények képviselőivel, civil szervezetek tagjaival, valamint az ukrán közösség néhány tagjával is beszélgettem Nyíregyházán és Kisvárdán egyaránt. Céлом az volt, hogy feltérképezzem azokat a többnyelvű szolgáltatásokat és lehetőségeket, ahol az ukránok számára lehetőség nyílik anyanyelvük használatára. A válaszok alapján a nyelvi támogatás több szinten is megvalósult. A Konzuli Hivatalban ukránul is lehet ügyeket intézni, a Nyíregyházi Ukrán Nemzetiségi Önkormányzat és a Sóstói Múzeumfalú kulturális eseményeket szervez kétnyelvű vagy ukrán nyelvű kommunikációval (2. kép), a Városi Könyvtárban ukrán gyerekkönyvsarok segíti az anyanyelvi olvasást, míg a Nyíregyházi Egyetemen ukrainai tolmácsok és hallgatók segítenek a kommunikációs nehézségek leküzdésében. Akik nem beszélnek magyarul, gyakran fordítóprogramokat használnak, vagy angolul próbálnak kommunikálni. Az interjúbeszélgetések rávilágítottak arra is, hogy bizonyos területeken, például kormányablakokban, egészségügyi intézményekben, közlekedési csomópontokban és gyógyszerárakban szükség volna ukrán nyelvű feliratokra és információs táblákra a könnyebb tájékozódás érdekében. A hivatalos intézmények és vállalkozások honlapjain pedig érdemes lenne bevezetni az ukrán nyelv választhatóságát. A kutatás egyik gyakorlati célja is ide vonatkoztatható, ugyanis a kutatás során végzett igényfelmérés eredményeként több vállalkozás honlapja lefordításra kerül ukrán nyelvre, ami elősegíti a többnyelvűséget és az információkhoz való hozzáférést.

Irodalom

1. Backhaus, Peter 2007. *Linguistic Landscapes. A Comparative Study of Urban Multilingualism in Tokyo*. Clevedon–Buffalo–Toronto: Multilingual Matters Ltd. <https://doi.org/10.2307/jj.27195495>
2. Bátyi Szilvia 2014. Hévíz: nyelvi tájkép orosz ecsettel. *Alkalmazott Nyelvtudomány* 14: 21–34. o.
3. Bernát Anikó – Tomka Zsófia 2024. Ukrajnai menekültek Magyarországon. In: Tóth István György – Gábos András – Medgyesi Márton szerk. *Társadalmi Riport 2024*. Budapest: TÁRKI. 355–374. o. <https://doi.org/10.61501/TRIP.2024.17>
4. Galgóczi-Deutsch, Márta 2012. The many faces of one town: mapping the linguistic landscape of downtown of Hódmezővásárhely from various perspectives. *Review on Agriculture and Rural Development* 1: pp. 232–237. <https://ojs.bibl.u-szeged.hu/index.php/rard/article/view/13211>
5. Gazdag Vilmos 2024. A Magyarországon tartózkodó belső ukrajnai menekültek nyelvhasználati szokásai és nyelvi attitűdjei. *Acta Academiae Beregsasiensis, Philologica* 3/2: 30–52. o. <https://doi.org/10.58423/2786-6726/2024-2-30-52>
6. Gendelman, Irina – Aiello, Giorgia 2010. Faces of Places: Façades as Global Communication in Post-Eastern Bloc Urban Renewal. In: Jaworski, Adam – Thurlow, Crispin eds. *Semiotic landscapes: Language, image, space*. London: Continuum. pp. 256–273.
7. Hámori Ágnes 2018. „Jó lett, Taven baktali!” Egy orális kultúra vizualitása: a cigány nyelv meg-JEL-enései a Youtube szemiotikai terében. In: Tódor Erika-Mária – Tankó Enikő – Dégi Zsuzsanna szerk. *Nyelvi tájkép és nyelvi sokszínűség II. Nyelvhasználati terek és nyelvi sokszínűség*. Kolozsvár: Scientia Kiadó. 13–31. o.
8. Hires-László Kornélia – Horzsa Gergely – Letenyi László 2020. A többnyelvűség jót tesz az üzletnek. Egy nyelvi tájkép kutatás eredményei a kelet-szlovák-magyar határ régióban. *JelKép* 4: 23–37. o. <https://doi.org/10.20520/JEL-KEP.2020.4.23>
9. Ivkovic, Dejan – Lotherington, Heather 2009. Multilingualism in Cyberspace: Conceptualising the Virtual Linguistic Landscape. *International Journal of Multilingualism* 6: 17–36. o. <https://doi.org/10.1080/14790710802582436>
10. Kozmács István 2018. Egynyelvű környezet – többnyelvű terek. In: Tódor Erika-Mária – Tankó Enikő – Dégi Zsuzsanna szerk. *Nyelvi tájkép, nyelvi sokszínűség*. Sepsiszentgyörgy: Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem. 221–227. o.
11. Landry, Rodrigue – Bourhis, Richard Y. 1997. Linguistic landscape and ethnolinguistic vitality: An empirical study. *Journal of Language and Social Psychology* 16: pp. 23–49. <https://doi.org/10.1177/0261927X970161002>
12. Malinowski, David 2009. Authorship in the linguistic landscape: A multimodal performative view. In: Shohamy, Elena – Gorter, Durk eds. *Linguistic Landscape: Expanding the Scenery*. New York: Routledge. pp. 107–125.
13. Mitchell, Thomas D. 2010. ‘A Latino community takes hold’: Reproducing semiotic landscapes in media discourse. In: Jaworski, Adam – Thurlow, Crispin eds. *Semiotic Landscapes: Language, Image, Space*. London: Continuum. pp. 168–186.

14. Scollon, Ron – Scollon, Suzie W. 2003. *Discourse in Place: Language in the Material World*. New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203422724>
15. Shohamy, Elana – Gorter, Durk 2009. *Linguistic landscape: Expanding the scenery*. New York–London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203930960>
16. Stefuca Viktória 2020. Az ukránság kultúrája a Magyarországon felállított emlékhelyek tükrében. In: Borbély Anna szerk. *Nemzetiségi nyelvi tájkép Magyarországon*. Budapest: MTA Nyelvtudományi Intézet. 227–239. o.
17. Tóth Bettina 2023. *Az ukrainai menekültek helyzete Magyarországon. Gyorselemzések 2023/1*. Migrációkutató Intézet. https://migraciokutato.hu/wp-content/uploads/2023/01/20230104_MKI_GYORSELEMZES_2023_01_toth_bettina_az_ukrainai_menekultek_helyzete_magyarorszag.pdf
18. Tóth Etelka 2018. A honlap mint nyelvi tájkép. In: Tódor Erika-Mária – Tankó Enikő – Dégi Zsuzsanna szerk. *Nyelvi tájkép és nyelvi sokszínűség II. Nyelvhasználati terek és nyelvi sokszínűség*. Kolozsvár: Scientia Kiadó. 53–64. o.
19. Ukrajna Magyarországi Nagykövetsége 2022. *Ukrán közösség Magyarországon*. <https://hungary.mfa.gov.ua/hu/partnership/275-ukrajinci-v-ugorshhini>

References

1. Backhaus, Peter 2007. *Linguistic Landscapes. A Comparative Study of Urban Multilingualism in Tokyo*. Clevedon–Buffalo–Toronto: Multilingual Matters Ltd. <https://doi.org/10.2307/jj.27195495>
2. Bányi, Szilvia 2014. Hévíz: nyelvi tájkép orosz ecsettel [Hévíz: A Linguistic Landscape Painted with a Russian Brush]. *Alkalmazott Nyelvtudomány* 14: 21–34. o. (In Hungarian)
3. Bernát, Anikó – Tomka, Zsófia 2024. Ukrainai menekültek Magyarországon [Ukrainian Refugees in Hungary]. In: Tóth, István György – Gábos, András – Medgyesi, Márton eds. *Társadalmi Riport 2024*. Budapest: TÁRKI. 355–374. o. <https://doi.org/10.61501/TRIP.2024.17> (In Hungarian)
4. Galgóczi-Deutsch, Márta 2012. The many faces of one town: mapping the linguistic landscape of downtown of Hódmezővásárhely from various perspectives. *Review on Agriculture and Rural Development* 1: pp. 232–237. <https://ojs.bibl.u-szeged.hu/index.php/rard/article/view/13211>
5. Gazdag, Vilmos 2024. A Magyarországon tartózkodó belső ukrainai menekültek nyelvhasználati szokásai és nyelvi attitűdjei [Language Use Patterns and Language Attitudes of Internally Displaced Ukrainians Residing in Hungary]. *Acta Academiae Beregsasiensis, Philologica* 3/2: 30–52. o. <https://doi.org/10.58423/2786-6726/2024-2-30-52> (In Hungarian)
6. Gendelman, Irina – Aiello, Giorgia 2010. Faces of Places: Façades as Global Communication in Post-Eastern Bloc Urban Renewal. In: Jaworski, Adam – Thurlow, Crispin eds. *Semiotic landscapes: Language, image, space*. London: Continuum. pp. 256–273.
7. Hámori, Ágnes 2018. „Jó lett, Taven baktali!” Egy orális kultúra vizualitása: a cigány nyelv meg-JEL-enései a Youtube szemiotikai terében [“Jó lett, Taven baktali!” The Visuality of an Oral Culture: Representations of the Romani Language in the

- Semiotic Space of YouTube]. In: Tódor, Erika-Mária – Tankó, Enikő – Dégi, Zsuzsanna eds. *Nyelvi tájkép és nyelvi sokszínűség II. Nyelvhasználati terek és nyelvi sokszínűség*. Kolozsvár: Scientia Kiadó. 13–31. o. (In Hungarian)
8. Hires-László, Kornélia – Horzsa, Gergely – Letenyei, László 2020. A többnyelvűség jót tesz az üzletnek. Egy nyelvi tájkép kutatás eredményei a kelet-szlovák–magyar határ régióban [Multilingualism is Good for Business. Results of a Linguistic Landscape Study in the Eastern Slovak–Hungarian Border Region]. *JelKép* 4: 23–37. o. <https://doi.org/10.20520/JEL-KEP.2020.4.23> (In Hungarian)
 9. Ivkovic, Dejan – Lotherington, Heather 2009. Multilingualism in Cyberspace: Conceptualising the Virtual Linguistic Landscape. *International Journal of Multilingualism* 6: 17–36. o. <https://doi.org/10.1080/14790710802582436>
 10. Kozmács, István 2018. Egynyelvű környezet – többnyelvű terek [Monolingual Environment – Multilingual Spaces]. In: Tódor, Erika-Mária – Tankó, Enikő – Dégi, Zsuzsanna eds. *Nyelvi tájkép, nyelvi sokszínűség*. Sepsiszentgyörgy: Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem. 221–227. o. (In Hungarian)
 11. Landry, Rodrigue – Bourhis, Richard Y. 1997. Linguistic landscape and ethnolinguistic vitality: An empirical study. *Journal of Language and Social Psychology* 16: pp. 23–49. <https://doi.org/10.1177/0261927X970161002>
 12. Malinowski, David 2009. Authorship in the linguistic landscape: A multimodal performative view. In: Shohamy, Elena – Gorter, Durk eds. *Linguistic Landscape: Expanding the Scenery*. New York: Routledge. pp. 107–125.
 13. Mitchell, Thomas D. 2010. ‘A Latino community takes hold’: Reproducing semiotic landscapes in media discourse. In: Jaworski, Adam – Thurlow, Crispin eds. *Semiotic Landscapes: Language, Image, Space*. London: Continuum. pp. 168–186.
 14. Scollon, Ron – Scollon, Suzie W. 2003. *Discourse in Place: Language in the Material World*. New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203422724>
 15. Shohamy, Elana – Gorter, Durk 2009. *Linguistic landscape: Expanding the scenery*. New York–London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203930960>
 16. Stefuca, Viktória 2020. Az ukránság kultúrája a Magyarországon felállított emlékhelyek tükrében [Ukrainian Culture Reflected in Memorial Sites Erected in Hungary]. In: Borbély, Anna ed. *Nemzetiségi nyelvi tájkép Magyarországon*. Budapest: MTA Nyelvtudományi Intézet. 227–239. o. (In Hungarian)
 17. Tóth, Bettina 2023. *Az ukrajnai menekültek helyzete Magyarországon. Gyorselemzések 2023/1*. [The Situation of Ukrainian Refugees in Hungary. Quick Reports 2023/1]. Migrációkutató Intézet. https://migraciokutato.hu/wp-content/uploads/2023/01/20230104_MKI_GYORSELEMZES_2023_01_toth_bettina_az_ukrajnai_menekultek_helyzete_magyarorszagon.pdf (In Hungarian)
 18. Tóth, Etelka 2018. A honlap mint nyelvi tájkép [The Website as a Linguistic Landscape]. In: Tódor, Erika-Mária – Tankó, Enikő – Dégi, Zsuzsanna eds. *Nyelvi tájkép és nyelvi sokszínűség II. Nyelvhasználati terek és nyelvi sokszínűség*. Kolozsvár: Scientia Kiadó. 53–64. o. (In Hungarian)
 19. Ukrajna Magyarországi Nagykövetsége 2022. Ukrán közösség Magyarországon [Ukrainian Community in Hungary]. <https://hungary.mfa.gov.ua/hu/partnership/275-ukrajinci-v-ugorshhini> (In Hungarian)

Ukrajnai menekültek nyelvi akadálymentesítésének lehetőségei

Kiss Anita, PhD. Nyíregyházi Egyetem, Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet, adjunktus. anita.kiss@nye.hu, ORCID: 0000-0002-5087-3294.

A tanulmány az orosz–ukrán háború következtében Magyarországra érkező ukrán menekültek nyelvi akadálymentesítésének lehetőségeit vizsgálja Nyíregyháza és Kisvárdai példáján. A kutatás a nyelvi tájkép elemzését és a félig strukturált interjúkat ötvözi annak feltárására, hogy az ukrán nyelv milyen formában jelenik meg a hivatalos intézmények, a szolgáltatói szektor és a vállalkozások kommunikációs felületein. A vizsgálat célja annak feltárása, hogy a nyelvi hozzáférhetőség milyen szerepet játszik a menekültek mindennapi ügyintézésében és társadalmi beilleszkedésében. A kutatás során figyelem irányult arra is, hogy a magyar nyelvtudás hiányában milyen alternatív megoldásokat alkalmaznak az érintettek és az intézmények a kommunikációs akadályok leküzdése érdekében. Az eredmények alapján az ukrán nyelv vizuális reprezentációja rendkívül korlátozott, ugyanakkor a szóbeli kommunikációban jóval jelentősebb szerepet kap. Ennek hátterében részben a Kárpátaljáról érkezett munkavállalók jelenléte áll, akik számos intézményben segítik a tolmácsolást, különösen az egészségügyi ellátásban. A kutatás rávilágít arra, hogy a nyelvi tájkép nem tükrözi teljes mértékben a valós kommunikációs gyakorlatot, mivel a mindennapi interakciókban dinamikusabb és rugalmasabb többnyelvűség figyelhető meg. A vizsgált településeken több helyi kezdeményezés is támogatja a menekültek integrációját: magyar nyelvoktatási programok, ukrán anyanyelvi oktatás bizonyos iskolákban, kétnyelvű kulturális események és civil szervezeti támogatások. A vállalkozások körében ugyan kevésbé jellemző az ukrán nyelv vizuális használata, de a honlapok fordítása iránti igény megjelenik, és a kutatás gyakorlati eredményeként több weboldal ukrán változata is elkészült. A tanulmány hangsúlyozza a többnyelvű tájékoztatás fontosságát, különösen a menekültek által leggyakrabban használt szolgáltatások esetében, és javaslatokat fogalmaz meg az ukrán nyelv további bevonására a hivatalos és informális kommunikációs terekben.

Kulcsszavak: *nyelvi akadálymentesítés, többnyelvűség, ukrán menekültek, nyelvi tájkép, társadalmi integráció.*

Мовна доступність для українських біженців в Угорщині

Kiss Anita, доктор філософії. Ніредьгазький університет, Інститут мовознавства та літературознавства, старший викладач. anita.kiss@nye.hu, ORCID: 0000-0002-5087-3294.

У статті досліджено можливості мовної доступності для українських біженців, які прибули до Угорщини внаслідок російсько-української війни, з особливим акцентом на міста Ніредьгаза та Кішварда. Поєднано аналіз мовного ландшафту з напівструктурованими інтерв'ю, виявлено, якою мірою українська мова присутня в офіційних установах, сферах послуг та місцевих підприємствах. Мета дослідження – з'ясувати, яку роль відіграє мовна доступність у повсякденному житті біженців та для їхньої соціальної інтеграції. У ході дослідження приділено увагу тому, які альтернативні рішення застосовують біженці та установи, що приймають їх, для подолання комунікаційних бар'єрів. Результати дослідження показують, що візуальна репрезентація української мови – на вебсайтах, інформаційних табличках та публічних написах – є обмеженою, тоді як в усному спілкуванні вона широко представлена. Це частково зумовлено тим, що у багатьох

установах працюють фахівці із Закарпаття, які забезпечують мовну підтримку та неформальний переклад, особливо в медичних закладах. Дослідження підкреслює, що мовний ландшафт не відображає повною мірою реальні мовні практики, оскільки у повсякденній взаємодії спостерігаємо більш гнучке та динамічне багатомовне середовище. На місцевому рівні діють ініціативи, які сприяють інтеграції українців: курси угорської мови, можливість навчання рідною українською мовою в окремих школах, двомовні культурні заходи та підтримка громадських організацій. Хоча підприємства рідко використовують українську мову у візуальній комунікації, потреба в перекладі вебконтенту зростає, і в межах проекту вже підготовлено кілька варіантів українських сайтів. У роботі наголошено на важливості доступної багатомовної інформації, особливо у сферах, де найбільше біженців, пропонувано шляхи подальшого розширення використання української мови в офіційній сфері та неформальних комунікативних просторах.

Ключові слова: мовна доступність, багатомовність, українські біженці, мовний ландшафт, соціальна інтеграція.

Language accessibility for Ukrainian refugees in Hungary

Anita Kiss, PhD. University of Nyíregyháza, Institute of Linguistics and Literature, senior lecturer. anita.kiss@nye.hu, ORCID: 0000-0002-5087-3294.

The study examines the possibilities of language accessibility for Ukrainian refugees who arrived in Hungary as a result of the Russo-Ukrainian war, focusing on the two towns of Nyíregyháza and Kisvárd. The research combines linguistic landscape analysis and semi-structured interviews to explore how the Ukrainian language appears in the communication interfaces of official institutions, the service sector, and businesses. The aim of the study was to explore the role of language accessibility in the everyday administrative tasks and social integration of refugees. The results show that the visual representation of Ukrainian is minimal, while its presence in spoken communication is significantly stronger. This is partly due to the presence of employees from Transcarpathia, who assist with interpreting in many institutions, especially in healthcare. The research highlights that the linguistic landscape does not fully reflect actual communication practices, as more dynamic multilingualism is observed in everyday interactions. Local initiatives play an important role in facilitating integration, including Hungarian language courses, opportunities for Ukrainian mother-tongue education, bilingual cultural events and support from civil organisations. Although the visual use of the Ukrainian language is less common among businesses, there is a need for website translation, and as a result of the research, Ukrainian versions of several websites have been created. The study emphasises the importance of multilingual information, especially for services most frequently used by refugees, and makes recommendations for further integration of the Ukrainian language into formal and informal communication contexts.

Keywords: language accessibility, multilingualism, Ukrainian refugees, linguistic landscape, social integration.